

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх
справ України
30 березня 2015 року № 349

ПРАВИЛА З ПОЖЕЖНОГО СПОСТЕРІГАННЯ

I. Загальні положення

1. Ці Правила встановлюють вимоги щодо організації роботи центрів приймання тривожних сповіщень, порядку підключення центрів приймання тривожних сповіщень (далі – ЦПТС) та систем передавання тривожних сповіщень (далі – СПТС), передачі сигналів пожежної тривоги та попередження про несправність, технічного обслуговування СПТС.

2. Ці Правила є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання, які здійснюють пожежне спостерігання за пожежною автоматикою об'єктів, виконують роботи з підключення та технічного обслуговування СПТС, а також всіма суб'єктами господарювання незалежно від форм власності та органами виконавчої влади, які є учасниками процесу з пожежного спостерігання.

3. Пожежне спостерігання є невід'ємною функцією пожежної автоматики, за допомогою якого забезпечуються:

1) прийом від приймально-контрольних приладів пожежної автоматики (далі – ППКП) об'єктів спостерігання сигналів пожежної тривоги і несправності та їх передача за допомогою СПТС до ЦПТС пультових організацій (далі – ПО);

2) обробка, архівування, збереження всіх тривожних сповіщень, які надійшли на пульт пожежного спостерігання ЦПТС ПО;

3) передача в автоматизованому режимі в єдиному протоколі та форматі передачі сигналів пожежної тривоги до точки доступу ДСНС України;

4) оперативне реагування пожежно-рятувальних підрозділів на сигнали пожежної тривоги, що надходять до центру спостерігання ДСНС України (далі – ЦС ДСНС України) від ЦПТС ПО.

4. У цих Правилах терміни та визначення вживаються у таких значеннях:

автоматизований режим – режим передачі сигналу пожежної тривоги від ЦПТС ПО до ЦС ДСНС України після підтвердження у регламентований проміжок часу диспетчером (оператором) ЦПТС ПО інформації про виникнення пожежі;

єдина база даних ДСНС України (ЄБД) – програмно-апаратний продукт, за допомогою якого здійснюються реєстрація, обробка і збереження інформації про ЦПТС ПО та об'єкти спостереження;

замовник робіт – суб'єкт господарювання, який замовляє виконання робіт та надання послуг з пожежного спостереження за пожежною автоматикою об'єктів;

монтажувальна організація – суб'єкт господарювання, який здійснює роботи з монтажу систем пожежної автоматики та (або) систем передавання тривожних сповіщень;

об'єкт спостереження – об'єкт, на якому здійснюється спостереження за пожежною автоматикою;

обслуговуюча організація – суб'єкт господарювання, який здійснює технічне обслуговування систем пожежної автоматики та (або) передавання тривожних сповіщень;

оперативно-координаційний центр (ОКЦ) – підрозділ територіального органу ДСНС України, що приймає та обробляє повідомлення про надзвичайні ситуації (у тому числі оповіщення про пожежу) і вживає подальших заходів щодо оперативного реагування на них;

пожежна автоматика (ПА) – сукупність технічних засобів для виявлення ознак горіння, оповіщення про їх виникнення, локалізації або ліквідації пожежі без втручання людини;

пульт пожежного спостереження – устаткування, розміщене в ЦПТС, яке оповіщує про стан систем ПА відповідно до видів тривожних сповіщень, що надійшли;

ПО – суб'єкт господарювання, який здійснює спостереження за ПА об'єктів;

регламентований проміжок часу – час, який визначається відповідно до пункту В.8 додатка В до ДСТУ-CEN/TS 54-14:2009 «Системи пожежної сигналізації та оповіщення. Частина 14. Настанови щодо побудови, проектування, монтажування, введення в експлуатацію, експлуатування і технічного обслуговування (CEN/TS 54-14:2004, IDT)»;

сигнал пожежної тривоги – сигнал, ініційований автоматичним пристроєм при виникненні пожежі;

сигнал про несправність – сигнал, який містить інформацію щодо виявлення несправності у роботі системи пожежної автоматики;

СПТС – устаткування і мережа, які використовують для передачі інформації про стан однієї та більше систем пожежної автоматики до одного чи більше ЦПТС;

система централізованого пожежного спостереження (СЦПС) – система вищого рівня реагування на тривожні сповіщення, яка входить до сфери управління ДСНС України, що включає в себе комплекс технічних та програмних засобів, а також організаційних заходів, призначених для реєстрування та зберігання

інформації про ЦПТС та об'єкти спостереження, приймання, оброблення та передачі сигналів пожежної тривоги від ЦПТС до ОКЦ за територіальністю для оперативного реагування;

спостереження за пожежною автоматикою об'єктів (пожежне спостереження) – сукупність організаційних, технічних заходів та засобів програмного забезпечення, призначених для забезпечення віддаленого цілодобового нагляду за станом ПА об'єктів, що здійснюється шляхом приймання, оброблення і передавання тривожних сповіщень від ПА об'єктів, що спостерігаються, та реагування на них;

точка доступу – IP-адреса обладнання, яке розташоване в ЦС ДСНС України та забезпечує передачу сигналів пожежної тривоги від ЦПТС ПО до СЦПС;

тривожні сповіщення – сигнали, які містять інформацію про пожежу чи несправність від однієї чи більше підключених систем ПА. До тривожних сповіщень належать сигнали пожежної тривоги та несправності;

ЦПТС – віддалений центр ПО з постійною обслугою, до якого надходить інформація про стан однієї або декількох систем ПА об'єктів спостереження;

ЦС ДСНС України – визначена ДСНС України установа (підприємство), яка (яке) організовує та забезпечує ведення ЄБД, а також спостереження, оброблення сигналів пожежної тривоги, які надходять до СЦПС від ЦПТС ПО для подальшої їх передачі до ОКЦ за територіальністю.

II. Порядок підключення центру приймання тривожних сповіщень до СЦПС

1. Підключення ЦПТС ПО до точки доступу СЦПС здійснює ЦС ДСНС України за письмовим зверненням ПО.

2. Упродовж двох робочих днів з дня надходження письмового звернення ЦС ДСНС України надає ПО технічні вимоги щодо підключення центру приймання тривожних сповіщень пультової організації до точки доступу (додаток 1).

3. ПО після виконання технічних вимог направляє до ЦС ДСНС України повідомлення про їх виконання та заповнену картку пульта пожежного спостереження (додаток 2).

ЦС ДСНС України після отримання повідомлення та картки пульта пожежного спостереження протягом трьох робочих днів здійснює підключення ЦПТС ПО у тестовому режимі з метою тестування передавання сигналів на ділянці «ЦПТС ПО – ЦС ДСНС України».

4. ЦПТС ПО має бути підключений до СЦПС двома незалежними каналами зв'язку (основним та резервним) з можливістю автоматичного виявлення несправності каналів та контролювання системи передачі сповіщень за класом T5 (по основному та резервному каналах зв'язку) згідно з вимогами таблиці 3 ДСТУ prEN 50136-1-1:2004 «Системи тривожної сигналізації. Системи передавання тривожних сповіщень та устаткування. Частина 1-1. Загальні вимоги до систем

передавання тривожних сповіщень (prEN 50136-1-1996, IDT)» (далі – ДСТУ prEN 50136-1-1:2004).

5. Час передавання сигналу пожежної тривоги не повинен перевищувати максимальний час затримування передавання – 20 секунд (M4) згідно з вимогами таблиці 2 ДСТУ prEN 50136-1-1:2004.

6. Якщо у процесі тестування були виявлені недоліки, пов'язані із затримкою передачі сигналу, тестування вважається завершеним тільки після трьох періодичних успішних тестових сигналів.

7. За результатами успішного завершення тестування ЦС ДСНС України протягом п'яти робочих днів вносить до ЄБД інформацію про пульт ЦПТС ПО з присвоєнням номера пульта (далі – реєстрація), здійснює його підключення до СЦПС та видає свідоцтво про внесення до єдиної бази даних інформації щодо пульта ЦПТС ПО (додаток 3).

Якщо ПО має декілька ЦПТС за різним місцезнаходженням, реєстрація пульта пожежного спостерігання в ЄБД та підключення до точки доступу здійснюються щодо кожного ЦПТС окремо, з видачею свідоцтва про внесення до єдиної бази даних інформації щодо пульта ЦПТС ПО на кожний пульт пожежного спостерігання.

Якщо у ЦПТС ПО встановлюється нове устаткування або встановлюється додаткове устаткування пульта пожежного спостерігання, ПО заповнює нову картку пульта пожежного спостерігання та направляє її в установленому порядку до ЦС ДСНС України для тестування устаткування та підключення ЦПТС ПО до точки доступу.

У цьому випадку ЦС ДСНС України здійснює перереєстрацію пульта ЦПТС ПО в ЄБД з видачею нового свідоцтва про внесення до єдиної бази даних інформації щодо пульта ЦПТС ПО.

8. Підставами для відмови ЦС ДСНС України у реєстрації пульта ЦПТС ПО в ЄБД та його підключення до СЦПС є:

- 1) відсутність технічної можливості ЦПТС ПО забезпечити виконання технічних вимог на підключення до точки доступу;
- 2) невиконання ПО вимог ДСТУ prEN 50136-1-1:2004.

9. ПО може виконувати роботи зі спостерігання за пожежною автоматикою об'єктів та передавати сигнали пожежної тривоги за офіційними телефонними номерами до ОКЦ за територіальністю розташування об'єкта спостерігання у разі, якщо ЦС ДСНС України безпідставно відмовлено (з підстав, не передбачених пунктом 8 цього розділу) у:

- 1) видачі технічних вимог на підключення ЦПТС ПО до точки доступу або не надано їх у строки, визначені пунктом 2 розділу II цих Правил;

2) реєстрації пульта ЦПТС ПО в ЄБД, а також у підключенні до СЦПС у строки, визначені пунктом 3 розділу II цих Правил.

10. Після реєстрації пульта ЦПТС ПО в ЄБД ПО зобов'язана здійснювати реєстрацію об'єктів спостереження в ЄБД та забезпечити передачу сигналів пожежної тривоги до ЦС ДСНС України в порядку, передбаченому цими Правилами. Прийом сигналів пожежної тривоги від ЦПТС ПО до ЦС ДСНС України здійснюється безоплатно.

III. Організація роботи ЦПТС ПО

1. Після підключення об'єкта спостереження до СЦПС ЦПТС ПО здійснює цілодобове спостереження за ПА об'єкта.

2. ЦПТС ПО повинен мати зовнішній інтерфейс для підключення та передачі сигналів пожежної тривоги.

3. На ЦПТС ПО ведеться документація:

1) затверджений перелік осіб, які мають доступ до операційної зали ЦПТС ПО;

2) журнал обліку об'єктів спостереження (вказуються найменування та місцезнаходження об'єкта, номери телефонів організацій (осіб), яких необхідно сповіщати про всі події та спрацювання ПА, номер картки об'єкта, дата та причина зняття із спостереження, дата взяття на повторне (подальше) спостереження) – ведеться в електронному вигляді;

3) журнал чергувань (вказуються прізвища, імена, по батькові диспетчерів, які заступили на чергування, їх особисті підписи про приймання чергування, дата чергування, відмітка про працездатність пульта пожежного спостереження) – у паперовому вигляді;

4) картка пульта пожежного спостереження та картки об'єктів, за якими здійснюється пожежне спостереження, – в електронному вигляді;

5) інструкція чергового персоналу зі спостереження за ПА об'єктів – у паперовому вигляді;

6) інструкція з пожежної безпеки – у паперовому вигляді.

4. Паперові журнали заводяться на кожен календарний рік. Вони пронумеровуються, прошиваються та скріплюються печаткою. Електронні журнали повинні бути захищені від несанкціонованого внесення до них будь-яких змін.

5. У разі змін даних, зазначених у картці пульта пожежного спостереження та картках об'єктів спостереження, які зареєстровані в ЄБД, ПО письмово інформує ЦС ДСНС України протягом п'яти робочих днів для внесення відповідних змін до ЄБД.

IV. Підключення СПТС

1. Підключення СПТС від ПА об'єктів до ЦПТС ПО повинно здійснюватися відповідно до проектної документації.

2. До СПТС може підключатися як знову змонтована ПА, так і така, яка була змонтована раніше. При підключенні до СПТС існуючої ПА, вона повинна знаходитись в технічно справному стані.

3. Підключення ПА до СПТС здійснюється ПО після отримання письмового звернення (повідомлення) власника або монтувальної організації про готовність ПА об'єкта до підключення на пожежне спостерігання до СПТС.

4. ПО після отримання звернення (повідомлення) про готовність ПА об'єкта до підключення на пожежне спостерігання до СПТС складає картку об'єкта (додаток 4).

5. Підключення ПА до СПТС на об'єкті, який вже експлуатувався, здійснюється ПО після проведення обстеження ПА спільно з монтувальною (обслуговуючою) організацією, про що складається відповідний акт. У випадку виявлення дефектів складається акт про виявлені дефекти (додаток 5). У разі якщо ПА перебуває у неробочому стані, то її підключення до СПТС виконується після поновлення працездатності.

6. Для підключення об'єкта спостерігання до ЦПТС ПО проводить реєстрацію картки об'єкта в ЄБД з присвоєнням номера картки об'єкта, який складається з номера ЦПТС ПО та номера об'єкта (чотири символи). Номером об'єкта є порядковий номер, який присвоюється ЦПТС ПО згідно з внутрішнім обліком об'єктів спостерігання.

Протягом двох робочих днів з моменту підключення до ЦПТС ПО монтувальна (обслуговуюча) організація разом з ПО на ділянці «об'єкт спостерігання – ЦПТС ПО» здійснює тестування передачі тривожних сповіщень.

Максимальний час затримування передавання сигналу не повинен перевищувати для СПТС типу 1 – 20 секунд, для СПТС типу 2 – 60 секунд.

7. Після завершення тестування проходження сигналів ПО за допомогою web-доступу до СЦПС вводить картку об'єкта до ЄБД для її реєстрації.

8. ПО протягом трьох робочих днів після реєстрації в ЄБД картки об'єкта разом із монтувальною (обслуговуючою) організацією (якщо монтування ПА здійснювалось не ПО) та ЦС ДСНС України здійснює тестування передавання сигналу пожежної тривоги на ділянці «об'єкт спостерігання – ЦПТС ПО – ЦС ДСНС України».

Під час тестування ЦС ДСНС України перевіряє правильність та повноту заповнення картки об'єкта, яку надає ПО через web-портал. У разі виявлення помилок ПО надається три робочих дні на їх усунення.

Після успішного завершення тестування у графі «Інформація про підключення або зняття об'єкта зі спостереження» картки об'єкта зазначаються статус «підключено» та дата. З цього часу об'єкт вважається підключеним до СЦПС.

9. ПО після підключення на пожежне спостереження до СПТС встановлює на об'єкті відповідну табличку (додаток 6).

V. Передача сигналу пожежної тривоги

1. При спрацюванні ПА об'єкта ППКП формує сигнал пожежної тривоги та передає його до СПТС, яка за визначеним каналом зв'язку передає його до ЦПТС ПО.

2. Інформація про надходження тривожного сповіщення відображається та обробляється у ЦПТС ПО.

Сигнал про несправність обробляється у ЦПТС ПО, а сигнал пожежної тривоги в автоматизованому режимі передається до ЦС ДСНС України, який передає його до ОКЦ за територіальністю розташування об'єкта спостереження.

У разі перевищення регламентованого проміжку часу ЦПТС ПО автоматично передає сигнал пожежної тривоги до ЦС ДСНС України.

Після отримання сигналу пожежної тривоги ЦС ДСНС України направляє у електронному вигляді до ЦПТС ПО підтвердження (квитанцію) про прийняття сигналу пожежної тривоги із зазначенням дати та часу його надходження.

Сигнал пожежної тривоги обробляється ЦС ДСНС України та передається до ОКЦ за територіальністю розташування об'єкта спостереження для реагування.

3. Сигнал пожежної тривоги з ЦПТС ПО до ЦС ДСНС України повинен передаватися каналами зв'язку (основним або резервним) в протоколі TCP/IP та форматі передачі даних прикладного рівня SOS Access V3.

4. При надходженні сигналу пожежної тривоги до ЦПТС ПО терміново сповіщає замовника робіт, суб'єкта господарювання, що здійснює технічне обслуговування ПА об'єкта та СПТС.

5. Після ліквідації пожежі на підставі інформації обслуговуючої організації ПО тимчасово (повністю або частково) знімає об'єкт з пожежного спостереження.

У разі зняття з пожежного спостереження ПО вносить у картку об'єкта (графа «Інформація про підключення або зняття зі спостереження») відповідну інформацію

про статус пожежного спостерігання та за допомогою web-доступу до СЦПС оновлює картку об'єкта у ЄБД. Про необхідність внесення змін у картку об'єкта ПО інформує ЦС ДСНС України.

6. Після поновлення працездатності ПА замовник робіт (власник, монтувальна або обслуговуюча організація) повідомляє про це ПО, яка здійснює постановку на пожежне спостерігання. У цьому разі ПО вносить у картку об'єкта відповідну інформацію про статус пожежного спостерігання та за допомогою web-доступу до СЦПС оновлює картку об'єкта у ЄБД. Про необхідність внесення змін у картку об'єкта ПО інформує ЦС ДСНС України. З цього часу об'єкт вважається підключеним до СЦПС.

7. Якщо пожежно-рятувальним підрозділом встановлено факт хибного виклику, територіальний орган ДСНС України (за місцем розташування об'єкта спостерігання) упродовж трьох робочих днів направляє замовнику робіт та ЦПТС ПО повідомлення про факт хибного виклику пожежно-рятувального підрозділу за сигналом спрацювання пожежної автоматики об'єкта (додаток 7).

8. При отриманні повідомлення про факт хибного виклику пожежно-рятувального підрозділу за сигналом спрацювання пожежної автоматики об'єкта замовник робіт (власник об'єкта) упродовж трьох робочих днів створює робочу групу у складі представника замовника, ЦПТС ПО, обслуговуючої організації та складає акт встановлення факту хибного спрацювання ПА на об'єкті (додаток 8). До цього акта додається копія повідомлення про факт хибного виклику пожежно-рятувального підрозділу за сигналом спрацювання пожежної автоматики об'єкта. У випадку, якщо будь-який з членів комісії не погоджується з її висновками, він має право викласти окрему думку, яка є невід'ємною частиною цього акта.

Порядок роботи робочої групи визначається замовником робіт (власником об'єкта).

VI. Передача сигналу попередження про несправність

1. До ЦПТС ПО повинні надходити сигнали про несправність ПА об'єкта та про несправність СПТС.

2. У разі виникнення несправності у СПТС система відновлює свою працездатність у строк, який не перевищує 15 хвилин. Якщо СПТС знаходиться у несправному стані більше 15 хвилин, ЦПТС ПО тимчасово знімає об'єкт з пожежного спостерігання, інформує про це замовника робіт та забезпечує проведення ремонтно-відновлювальних робіт. У цьому разі працездатність СПТС повинна бути відновлена протягом 12 годин.

3. При виникненні несправності ПА об'єкта ЦПТС ПО сповіщає про це замовника робіт та обслуговуючу організацію.

4. Обслуговуюча організація забезпечує прибуття ремонтного персоналу до об'єкта спостерігання та усуває несправності ПА. Час прибуття ремонтної групи з моменту виклику не повинен перевищувати: 12 годин – для міст Київ, Севастополь, Сімферополь та обласних центрів; 24 години – для інших населених пунктів.

5. Ремонтний персонал після прибуття на об'єкт здійснює ремонтно-відновлювальні роботи ПА. Після поновлення працездатності ПА обслуговуюча організація повідомляє про це ПО, яка у свою чергу здійснює постановку об'єкта на пожежне спостерігання та сповіщає замовника робіт.

6. На період проведення ремонтних робіт за ініціативою обслуговуючої організації об'єкт тимчасово знімається з пожежного спостерігання (повністю або частково). Якщо протягом 30 днів замовником робіт не вжито заходів щодо поновлення працездатності ПА, обслуговуюча організація сповіщає про це ПО.

VII. Технічне обслуговування СПТС

1. Технічне обслуговування СПТС здійснюється відповідно до вимог заводу-виробника.

2. Якщо пристрій передавання пожежної тривоги та попередження про несправність інтегрований у ППКП, його технічне обслуговування здійснює той самий суб'єкт господарювання, який обслуговує ПА цього об'єкта. У такому випадку обслуговуюча організація забезпечує відновлення працездатності цього устаткування протягом 12 годин з моменту отримання інформації від ЦПТС ПО.

3. Технічне обслуговування ПА та СПТС повинно розпочинатися з моменту прийняття їх до експлуатування. Роботи з технічного обслуговування здійснюються відповідно до затверджених регламентів робіт з технічного обслуговування та технічної документації підприємств-виробників на обладнання, що використовується.

4. Замовник робіт спільно з ПО та обслуговуючою організацією визначає порядок допуску на об'єкт спостерігання персоналу для проведення робіт з технічного обслуговування та оперативного усунення несправностей ПА та СПТС.

5. Обслуговуюча організація перед початком проведення на об'єкті спостерігання робіт з технічного обслуговування (ремонт) ПА сповіщає ПО.

ПО у разі потреби (за ініціативою обслуговуючої організації) на час технічного обслуговування тимчасово знімає об'єкт з пожежного спостерігання, про що повідомляється замовник робіт. Після закінчення робіт обслуговуюча організація інформує ПО, яка у свою чергу ставить об'єкт на пожежне спостерігання та повідомляє замовника робіт.

6. Обслуговуюча організація у разі виникнення підстав для припинення технічного обслуговування ПА на об'єкті спостерігання (розірвання договору на технічне обслуговування) не пізніше п'яти робочих днів до його припинення письмово повідомляє про це ПО.

7. ПО у разі надходження від організації, що здійснює технічне обслуговування, повідомлення про припинення технічного обслуговування ПА не пізніше ніж за п'ять робочих днів письмово інформує замовника про можливість відключення об'єкта від системи пожежного спостерігання. Якщо протягом 30 календарних днів з моменту повідомлення не поновлено технічне обслуговування ПА, ПО тимчасово знімає об'єкт з пожежного спостерігання.

8. У разі зняття об'єкта з пожежного спостерігання ПО письмово повідомляє обслуговуючу організацію, територіальний орган ДСНС України та ЦС ДСНС України з метою внесення відповідних змін до картки об'єкта у ЄБД.

9. Для забезпечення надійного експлуатування СПТС замовник робіт призначає відповідальну особу з числа інженерно-технічного персоналу, яка відповідає за:

1) проведення щоденного огляду ПА та пристроїв передавання сигналів пожежної тривоги та попередження про несправність;

2) збереження проектної документації на монтування ПА, журналів реєстрації технічного обслуговування ПА, СПТС та актів приймання їх до експлуатування;

3) інформування ЦПТС ПО та обслуговуючої організації у разі візуального виявлення несправності ПА та/або СПТС.

**Начальник Департаменту юридичного
забезпечення Міністерства
внутрішніх справ України**

Д.В. Горбась